

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU
DYDDIAD Y CYFARFOD	17 MEDI 2015
TEITL	Cynllunio a'r Iaith Gymraeg
AWDUR	Arwel Jones (Uwch Reolwr Democratiaeth a Chyflawni)
AELOD CABINET	Y Cynghorydd Dafydd Meurig
PWRPAS	a. Craffu trefniadau'r Pwyllgor Cynllunio'r Cyngor ar gyfer ymdrîn ag asesiadau ardawiad ieithyddol b. Ystyried sut i edrych yn ehangach ar faes yr iaith Gymraeg mewn Cynllunio

Cefndir.

1. Mae mater Cynllunio a'r iaith Gymraeg yn destun o ddiddordeb a chonsyrn mawr ymysg cynghorwyr a'r cyhoedd ac mae dau fater angen sylw gan y pwyllgor. Mae'r cyntaf yn ymwneud â threfniadau mewnol y Cyngor wrth ymdrin ag asesiadau ardrawiad ieithyddol mewn pwyllgorau cynllunio a'r llall yn un llawer ehangach ynglyn â statws yr iaith Gymraeg yn y Gyfundrefn Gynllunio.

Gwybodaeth gefndirol i geisiadau cynllunio

2. Mewn cyfarfod diweddar o'r Pwyllgor Cynllunio cafwyd trafodaeth ynglyn ag atodi dogfennau sy'n wybodaeth gefndirol ar geisiadau cynllunio, fel rhan o raglen y pwyllgor. Mae gwybodaeth sydd yn cael ei ystyried yn wybodaeth gefndirol i gais cynllunio'n gallu cynnwys asesiadau ac adroddiadau ar faterion megis yr amgylchedd, tai fforddiadwy, materion ieithyddol a chymunedol, yr economi, archaeoleg ac ati. Yn yr achos yma holwyd ynglyn ag atodi copi o'r datganiadau ieithyddol a chymunedol fel rhan o'r rhaglen.
3. Mae gwybodaeth fel datganiad ieithyddol a chymunedol a gwybodaeth gefndirol ehangach y cais ar gael o fewn y ffeil gyhoeddus ac ar wefan y Cyngor. Mae ffeil gyhoeddus (copi caled) o bob cais cynllunio ar gael drwy apwyntiad neu bydd yn cael ei arddangos ar fore'r Pwyllgor ac mae'r ffeil hynny'n cynnwys yr holl asesiadau ac adroddiadau. Ar ben hynny, gyda defnydd yr i-pads, gellir cael mynediad at y dogfennau hyn. Y ddadl yw bod y datganiadau a'r asesiadau i gyd o bwys a bod yn rhaid bod yn hynod o ofalus nad yw'r Pwyllgor yn cael ei weld yn rhoi mwy o bwysau i un ystyriaeth gynllunio dros eraill. Y cyngor cyfreithiol felly yw na fusesai'n briodol i gynnwys un darn o dystiolaeth gefndirol yn unig fel atodiad i rhaglen y Pwyllgor Cynllunio ac, os am gynnwys gwybodaeth unrhyw wybodaeth o'r fath, buasai'n rhaid cynnwys popeth sydd wedi ei gyflwyno gyda phob un cais ar y rhaglen.
4. Rhaid cofio bod adroddiadau cynllunio i'r Pwyllgor yn adroddiadau manwl sy'n cynnwys asesiad o'r holl ystyriaethau cynllunio perthnasol a'r materion y cyfeirir atynt mewn asesiadau / adroddiadau cefndir i bob un cais, ar ben y ffaith fod yr holl wybodaeth yn gyhoeddus beth bynnag.

5. Ers y drafodaeth yn y Pwyllgor Cynllunio, cynhaliwyd trafodaethau a cafwyd cytundeb bod angen hwyluso mynediad aelodau'r Pwyllgor (ac eraill) at wybodaeth sydd yn cael ei gyflwyno gyda cheisiadau cynllunio. Y bwriad yw ceisio gweud hyn drwy ddarparu lincs o raglen electroneg y Pwyllgor Cynllunio i'r ceisiadau cynllunio unigol ac hefyd roi nodyn ar y rhaglen i roi'r cynnig i gysylltu gyda'r Gwasanaeth os oedd aelodau angen unrhyw gefnogaeth pellach o ran mynediad at ddogfennau. Mae'r drefn eisoes wedi ei dreialu mewn un cyfarfod.
6. Diau y bydd y Pwyllgor yn dymuno deall lle y mae'r Gwasanaeth wedi ei gyrraedd o ran y trefniant hwn ac asesu a yw'n ymateb priodol yn yr amgylchiadau.

Statws yr Iaith Gymraeg yn y Drefn Gynllunio

7. Fel yr awgrymwyd, mae'r ail fater yn un llawer ehangach a mwy cymhleth a byddai'n annoeth brysio i'w ystyried heb gael y wybodaeth gefndirol briodol. Y bwriad felly fydd rhaglenni eitem ar gyfer cyfarfod nesaf y Pwyllgor hwn ar 17 Tachwedd gydag adroddiad a fydd yn:-
  - Gosod y cyd-destun statudol o ran y Bil Cynllunio ac ati
  - Egluro'r Polisi Cynllunio Cenedlaethol (TAN 20)
  - Egluro'r Polisi Cynllunio Lleol Cyfredol (Y Cynllun Datblygu Unedol a'r Canllaw Cynllunio Atodol: Cynllunio a'r Iaith Gymraeg)
  - Egluro sut mae'r Gwasanaeth yn gweithredu o fewn y cyd-destun polisi cyfredol
  - Rhoi gwybodaeth ynglyn a'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (Drafft)
  - Egluro sut, yng nghyd-destun gofynion TAN 20, y bydd gofyn i ni ddelio gyda'r Iaith Gymraeg wrth benderfynu ceisiadau cynllunio ar ol i'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd gael ei fabwysiadu a sut mae'r Gwasanaeth yn ceisio ymateb i hyn
8. Ystyrrir y byddai adroddiad o sylwedd ar hyd y llinellau hyn yn fodd i gael trafodaeth synhwyrol ar y mater hwn. Mater i'w ystyried wedyn fydd os bydd gwaith pellach i ddilyn o hynny.
9. Ceisir barn y Pwyllgor.